

ANTONÍN DVOŘÁK

– simfonijski opus

deana marunović & ivan supek

Češki skladatelj Antonín Leopold Dvořák (1841. - 1904.) skladao je devet simfonija, a prvu je napisao sa 24 godine, 1865. godine. Posljednjih pet su njegove najvažnije simfonije, nastajale između 1875. i 1893. godine, a koncipirane su prema klasičnim formalnim modelima. To je koncepcija kakvu je primjenjivao i tek nešto stariji Johannes Brahms, s kojim je Dvořák dijelio i nešto vrlo neobično: kontinuirani neponavljajući glazbeni tijek rubnih stavaka strogo klasično formiranih simfonija (npr. Dvořákova *Peta* i Brahmsova *Četvrta simfonija*). *Scherza* njegovih simfonija tipično su dvoržakovska; donose izrazite elemente narodne glazbe, naročito vidljive na ritmičkoj razini; to su stavci plesnog karaktera, živahni i žestoki.

U ovom kratkom pregledu Dvořákovih simfonija zadržat ćemo se na njegovih posljednjih pet simfonija koje je skladao kao iskusen i vješt simfoničar i s kojima je stekao svjetsku slavu.

Prividne simfoničke četverostavačnosti je Dvořákova *Peta simfonija* čiji *Scherzo* čini tek završetak prethodnog stavka. To je simfonija smirenog i pastoralnog ugođaja i nesumnjivo njegovo prvo veliko simfonijsko postignuće u kojem je zamjetan utjecaj Mendelssohna i donekle Wagnera.

Šestu simfoniju naručio je poznati dirigent Hans Richter 1880. godine i ona je napokon Dvořáku donijela svjetsku slavu, iako je Richter nije uspio prvi izvesti, zbog protivljenja Bečkih filharmoničara koji su prigovarali da se prečesto izvodi glazba nepoznatoga češkog skladatelja?! Prva izvedba u Pragu 1881. godine izazvala je oduševljenje publike, poglavito zbog *Scherza* skladanog u formi češkog plesa furijanta.

Mračnom i tragičnom *Sedmom simfonijom* agresivnog ritma Dvořák je smjerao prodrmati sav svijet te ju je učinio neizmjereno snažnom i napetom čak i u *Scherzu*, koji je jedan od njegovih najpasioniranijih stavaka. Napisana je za Royal Philharmonic Society i objavljena u Engleskoj nakon prekida suradnje s njegovim dotadašnjim njemačkim izdavačem Simrockom.

Engleskom simfonijom nazvana je *Osma simfonija*, budući da je prvi put izvedena u Londonu. I ona je napisana za Royal Philharmonic Society. *Osma simfonija* sadržajem, kojim je skladatelj smjerao udovoljiti samome sebi, utječe u jedno od Dvořákovih najoriginalnijih djela: neobična orkestracija, aluzija na pjev ptica i seosku glazbu, umjesto *scherza* valcer kao mogući *hommage* Čajkovskom; sve su to elementi koji stvaraju neobično mnogo različitih raspoloženja.

Njegova najpoznatija *Deveta simfonija* skladana je u New Yorku pod naslovom *Iz Novog svijeta*. *Deveta simfonija* je ciklički formirana tako da se tematski materijal izložen u prva tri stavka pojavljuje i u posljednjem. Zanimljiva je naročito zbog interpoliranja dijelova nastalih u duhu (no nikako doslovnim preuzimanjem) češke ili američke narodne

glazbe. Pod utjecajem *spirituala* i kršćanske himne američkih crnaca *Swing low, sweet chariot* izgrađena je jedna od tema prvog stavka, dok u temelju središnjih stavaka leži skladateljeva glazbena reminiscencija na scene iz indijanskog romana *Hiawatha* Henryja Wadswortha Longfellowa. Odlikuje ju svežina ideja i majstorska orkestracija.

Diskografija:

1. – 9. simfonija, Rekvijem...

LSO, I. Kertesz 483 0744 (9CD + Blu-ray)

5., 7., 8. & 9. simfonija „Iz Novog svijeta“

Oslo PO, M. Jansons Brilliant 92779

7. & 9. simfonija „Iz Novog svijeta“

RCO, C. M. Giulini Sony SX2K 58 946

8. & 9. simfonija „Iz Novog svijeta“

BPO, R. Kubelik DG 447 412

8. & 9. simfonija

Budapest FO, I. Fischer Philips 470 617

9. simfonija, Othello...

Czech PO, K. Ancerl Supraphon SU 3662

